

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ҚАЗАҚСТАН
ИНЖЕНЕРЛІ-
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ХАЛЫҚТАР

ДОСТЫҒЫ
УНИВЕРСИТЕТІ

КАЗАХСТАНСКИЙ
ИНЖЕНЕРНО -
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ

ДРУЖБЫ
НАРОДОВ

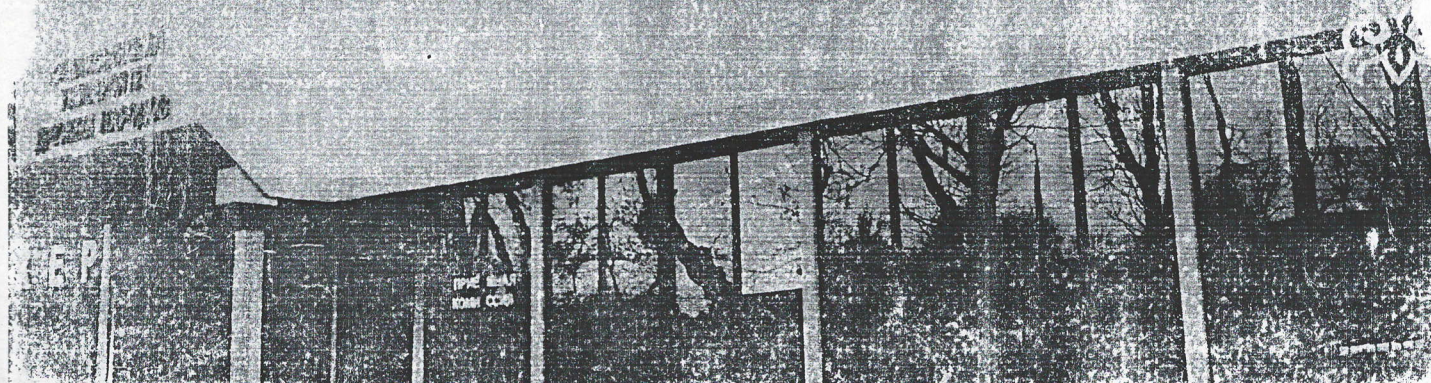
«ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА БЫҚТИ МАМАНДАР
ДАЙЫНДАУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ БАҒЫТТАРЫ» АТТЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК ТРУДОВ

МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
«ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПОДГОТОВКИ
КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ КАДРОВ В ВЫСШИХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ»

24 мамыр, 2013ж.

24 мая, 2013г.

АСЫРУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	
23. Тоғаев А.С., Сатимов Ж.У. КАЗАХСТАН И РЕГИОНАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ	306
24. Сатимов Ж.У., Досбергенова Г.Е. АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ПРОФИЛАКТИКИ БЫТОВОГО НАСИЛИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	308
25. Илесов З.К., Қуатбеков Е.А., Қожахметова Г. Қ. ЕЛІМІЗДІҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ САЯСАТЫН РЕФОРМАЛАУДЫҢ КЕЗЕҢДЕРІ.....	310
26. Турдиқұлова Г.Т., Шалғынбаев Б.С. КАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ПАРАҚОРЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУДАҒЫ ҒЫЛЫМИ КӨЗҚАРАС.....	312
27. Бакирова Ж.А., КІНӨ ТУРАЛЫ ТҮСІНІК ЖӘНЕ ОНЫҢ НЫСАНДАРЫ.....	314
28. Усманова И.С магистрант Елгондиева Г.Е, Полатова Р.А КАЗАҚСТАННЫҢ ҚАРЖЫ НАРЫҒЫ: КАЛЫПТАСУ КЕЗЕҢДЕРІ, ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	315
29. Ізтұрғанова Г., ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ ОНЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚОРҒАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ.....	319
30. Қанатбаев С., ЖЕР УЧАСКЕСІНЕДЕГІ ЗАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІН ҚАРАСТЫРУ.....	321
31. Мырзахасов М., ҚЫЛМЫСТАРДЫ ТЕРГЕУДЕГІ КРИМИНАЛИСТИКАЛЫҚ ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ЖӘНЕ АЛАТЫН ОРНЫ.....	323
32. Мырзахасов М., ҚОРҚЫТЫП АЛУШЫЛЫҚТЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ , КРИМИНАЛИСТИКАЛЫҚ СИПАТТАМАСЫ	324
33. Нұрмаханова Ж., СОТ ОРЫНДАУШЫСЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ МӨРТЕБЕСІ ПРОБЛЕМАЛАРЫ	326
34. Сеюбергенова Д.С., ЖҮЙКЕГЕ ӘСЕР ЕТЕТІН ЗАТТАРДЫ ТҰТЫНУҒА ИТЕРМЕЛЕУДЕГІ ҚЫЛМЫСТАРДЫ АНЫҚТАУ	328
35. Калдықозова С.Е., Мусантаева М.А., Туребекова Б.А., ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ВУЗЕ	330
36. Калдықозова С.Е., Мусантаева М.А., Хужаахмедова Д.Н., СТРОИТЕЛЬНАЯ ТЕРМИНОЛОГИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА	331
37. Шарипова Г., ҚОҒАМДЫҚ ҚАУІПСІЗДІККЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТАРДЫҢ ЗАҢДЫЛЫҚ СИПАТТАМАСЫ	333
38. Сулейменова Б.С. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҚ САЛАСЫН БАСҚАРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ	334
39. Сабден Түймебек Серікбайұлы КАЗАҚСТАН – 2050» ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ОРЫНДАЛУЫ БОЙЫНША ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТАЛДАУ	335
40. Бекзатова Э.К., Сабден Т.С., Жаксыбаева Г.У., ПЛАСТИКАЛЫҚ КАРТОЧКАЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ	338
БІЛІМ БЕРУ ҮРДСІНДЕ МАТЕМАТИКАЛЫҚ ӘДІСТЕР МЕН КОМПЬЮТЕРЛІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ АСПЕКТІЛЕРІ	
1. Қуатбеков Н.А., Алтаева Г.Н., Тунгишбаева Н.О. МАТЕМАТИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ФЕРМЕНТАТИВНОГО ГИДРОЛИЗА ПИВНОЙ ДРОБИНЫ	342
2. Алдабергенов Нурлан Абдыхаликович, Амандиков Мадамин Алдамуратович ИНФОРМАТИКА ЖӘНЕ МАТЕМАТИКА ПӘНДЕРІН ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА МАТНСAD ЕСЕПТЕУ ҚОЛДАНБАЛЫ ПРОГРАММАСЫН ҚОЛДАНУ.....	344
3. Бұғыбаев Е.Н. КОМПЬЮТЕР САУАТТЫЛЫҒЫ ЖӘНЕ ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚТАР.....	346
4. Ибрагимов А. Г., Ходжимухамедова Ш.И., Талипова Д.Н. ЭФФЕКТИВНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РЕСУРСОВ - ИСТОЧНИК ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	347
5. Амандиков Мадамин Алдамуратович, Сабиров Вахоб Хусанович КВАСЦЫ ИЗ АЛЮМИНИЕВЫХ ОТХОДОВ.....	350
6. Байғабылова Э.К., Тұрлыбекова А.К., Медетова Ф.К. САЙТ ЖАСАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ЖӘНЕ ПАРАҚТАРДЫ WWW ОРНАЛАСТЫРУ.....	352
7. Р.Ибрагимов, А. Тезекбаев КВАДРАТТЫҚ ЕМЕС АНЫҚТАУЫШТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ МӨНІН ЕСЕПТЕУ ЖОЛДАРЫ	355
8. Мелеуов А.Т., Марасулов А. Ф.	358

КА
11. А.
ЖЕЛІЛ
12. Д.Р. Б

АҚПАРАТ

13. М.
ПОСТ
ФУН
14.
ПО
С

15
УПРА
17. Марасул
РАЗРАБОТК
ПОВЕДЕНЧЕ
ВЫСШЕГО С
18. Бұғыбаев
ТӘРБИЕ
ҚОЛДА
19. Е. Г
БЕЗОП
20. F
ТЕХН
ИН
21.

ТЕНД
22. Бугис
СОЗДАНИЕ WI
23. Бұғыбаев
КОМПЬЮТЕР С
24. Майсаров Д.
АТЫРАУ ҚОЙ Т
25. Джемал

НЕКОТОР

26. В.Ка
ОПТИК
ГРАФ

Исходя из вышесказанного можно сделать вывод, что для разработки научных и практических решений по решению проблем формирования экономического механизма развития предприятий на основе эффективного использования ресурсов в аграрной сфере нужно решить следующие задачи:

1. В результате кризиса Республиканская экономика оказалась структурно деформированной и неэффективной. Существенная часть основных производственных фондов предприятий не отвечает современным требованиям бережливости, что вызывает более высокое негативное воздействие на окружающую среду в расчете на единицу продукции. В работе показано, что затраты земельных ресурсов на получение единицы конечной продукции в Республике превышают аналогичный показатель технологически передовых стран в 2-3 раза.

2. В ходе исследования установлено, что в концепции устойчивого развития главным принципом должна стать эффективность использования ресурсов, учет природных особенностей функционирования отдельных отраслей и регионов. В связи с этим необходимо создать соответствующую систему рыночных регуляторов сформировать механизм развития экономики пищевых предприятий на основе изменения приоритетов в распределении ресурсов, и ресурсосберегающей роли затрат.

3. Доказано, что экологизация воспроизводственного процесса фактически выводит ее за чисто экономические рамки, превращая в проблему экономической безопасности страны. Это способствует отходу от административно-командных принципов управления в сторону расширения рыночных рычагов регулирования природно-ресурсного сектора. Задача заключается в создании менее ресурсоемких технологий, совершенствование методов управления, реструктуризации структуры промышленного производства, изменения вкусов потребителей.

4. Отмечено, что эффективная система ресурсосбережения в Республике должна базироваться на оптимальном сочетании административных методов и экономических инструментов. Роль экономических методов заключается в разрыве механизмов управления, стимулирующих минимизацию общественных затрат. Целесообразность отраслевой политики в управлении ресурсами требует создания специализированных консалтинговых центров, предоставляющих услуги нового рыночного типа, позволяющих осуществить гибкий подход к выбору приоритетов природоохранной и ресурсосберегающей деятельности.

5. Важным критерием устойчивого развития и эффективности функционирования ресурсо-продуктовой системы является уменьшение ресурсоемкости. Этот показатель достаточно объективно характеризует уровень экономического развития. Его величина зависит от эффективности использования ресурсов во всей цепи, соединяющей первичные природные ресурсы, продукцию, получаемую на их основе, и непосредственно конечные стадии производственных процессов по ее переработке.

6. Нами выделены два уровня показателей ресурсоемкости – макро уровень (уровень всей экономики) и микро уровень (продуктовый). Оценка эффективности функционирования природно-продуктовой вертикали, соединяющей первичный природный ресурс (сельскохозяйственные угодья) с конечной продукцией зерноперерабатывающих предприятий АПК предложено осуществлять по разработанному показателю ресурсоемкости (ресурса отдачи) на единицу продукции.

7. Отраслевая стратегия должна базироваться на максимально возможном снижении ресурсоемкости при данной технологической структуре и сокращении экологического риска. На совершенствование действующей методологии расчета ущерба от загрязнения среды, не учитывающей в большинстве своем отраслевые особенности народного хозяйства, ориентированной на традиционных взглядах эволюции экономики, направлена предложенная система экономических регуляторов, которая отличается от действующей ориентацией на специфику пищевой и зерноперерабатывающей промышленности и является методической основой экологического учета в рамках концепции устойчивого развития.

8. Принципы устойчивости развития предприятий требуют при анализе конечных результатов их деятельности учитывать величину причиненного экологического ущерба. Предлагаемый методологический и методический инструментарий включающий совокупность интегральных показателей позволяет комплексно оценить и выявить тенденции изменения экономики экологической ситуации конкретных предприятий и отраслей промышленности, оценить их ответственность за эффективное использование ресурсов.

9. Анализ технического уровня является неотъемлемым элементом управленческой деятельности, преследующим целью определить положение предприятия на отраслевом и региональном рынках. Очевидно, что достижение этой цели возможно лишь при наличии методики оперативной и объективной его оценки. Разработанная автором уточненная микро-математическая модель базируется на системе экономических показателей и экологических характеристик. Она позволяет комплексно определить уровень ресурсосбережения, выработать стратегию финансирования технического и эколого-экономического развития, а также оценить привлекательность вложенных средств акционеров и инвесторов традиционных фондов в акции предприятия.

Литературы

- Каримов И.А. По пути преодоления последствий мирового кризиса, модернизации страны и достижения уровня развитых государств. Т.:Узбекистан,2010. Т.18. С.157.
- Дуганиев А. А. Экономическая эффективность использования орошаемых земель и пути ее повышения. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук. Ташкент. 1985. 39 с
- Исмаилов У.П. Пути повышения эффективности использования ресурсного потенциала аграрного сектора экономики (материалах Республики Узбекистан). Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук. Т.:-2003.

Түйіндеме

Мақалада халықтың әлеуметтік-экономикалық жағдайларын, сонымен бірге, азық-түлік өндірісі қорындарының қаржылық тұрақтылығы қарастырылады. Кәсіпорындар дамуының экономикалық тетіктерінін дамуына ресурстарды тиімді пайдаланудың әсері.

Summary

The article deals with the socio-economic conditions of the population as well as the financial stability of the food industry. Influence the effective use of resources for the formation of the economic mechanism of development of enterprises.

Вместе с тем, в результате кризиса мировой экономика оказалась структурно деформированной и неэффективной. Значительная часть основных производственных фондов предприятий не отвечает современным требованиям, что вызывает более высокий уровень ресурсоемкости и негативное воздействие на окружающую среду в расчете на единицу производимого продукта, чем в технологически передовых странах.

В рыночных условиях обострения конкурентной борьбы значительная ниша рынка продовольствия занята импортной продукцией, что снижает уровень продовольственной безопасности страны. Такая ситуация негативно отражается на финансово-хозяйственной деятельности предприятий и сопровождается спадом производства, снижением уровня использования производственных мощностей, ростом затрат на поддержание основных фондов в рабочем состоянии, диспаритетом цен, разбалансированностью научно-технических, экономических, экологических и социальных составляющих экономического роста.

В этих условиях назрела необходимость перехода к высокотехнологической экономике, основанной на ресурсосберегающей экономической и технической среде.

Приоритетами национально-государственных интересов Республики при ориентации на экономический рост должна стать разработка отраслевых программ, предусматривающих распространение ресурсосберегающих технологий, повышение экологической ответственности за использование природных ресурсов, внедрение экономического мониторинга. В этих условиях эффективное решение ряда проблем зависит от результативности деятельности пищевых предприятий, как одного из участников рынка.

Таким образом, необходимостью теоретического обоснования и решения практических проблем формирования механизма устойчивого развития экономики пищевых предприятий на основе эффективного использования ресурсов. Исследованы многие направления экономического управления ресурсосбережением, направленные на повышение эффективности деятельности предприятия.

Однако представленные работы, как правило, имеют узкую направленность и посвящены изучению отдельных сторон проблемы. Вместе с тем требуется системный подход и комплексное совершенствование рыночных механизмов в ресурсосбережении применительно к специфике деятельности пищевой промышленности в целом и отдельных предприятий. Незавершенность научных разработок и практическая значимость вопросов ресурсосбережения в концепции устойчивого развития подчеркивают объективный характер актуальности темы настоящего диссертационного исследования.

Изучить научно-теоретические подходы к определению роли ресурсосбережения в экономике; провести анализ организации управления ресурсосбережением в зарубежных странах и раскрыть особенности Республики; раскрыть проблемы оптимальности сочетания административных методов и экономических инструментов в системе ресурсосбережения; дать аналитическую оценку экологической обстановки в региональном и отраслевом разрезе; доказать необходимость создания при отраслевых органах управления консалтинговых служб, оказывающих услуги нового рыночного типа; уточнить систему отраслевых показателей экономико-экологического учета; обосновать методический подход к комплексной оценке эффективности ресурсосбережения на уровне предприятий; разработать методику определения технического уровня предприятий с введением экологических параметров.

Наиболее существенные результаты, полученные лично автором на основе комплексного изучения проблемы, содержащие элементы научной новизны, заключаются в следующем: определена социально-экономическая роль и особенности механизма ресурсосбережения в условиях реформирования Республиканской экономики с учетом основных целей его совершенствования, повышающих уровень продовольственной безопасности страны; определены направления государственного регулирования ресурсосберегательной деятельности, базирующиеся в отходе от традиционных подходов на системном сочетании административных, экономических и рыночных инструментов; разработаны отраслевые показатели экономико-экологического учета хозяйственной деятельности, которые могут стать критериями обоснованности оптимального уровня финансового и инновационного обеспечения и ориентацией на механизм устойчивого рыночного развития; рекомендован метод оценки функционирования продуктивной вертикали, соединяющий природный ресурс (сельскохозяйственные угодья) с конечной продукцией зерноперерабатывающих предприятий АПК; предложен комплексный подход к стимулированию ресурсосберегающей деятельности предприятий, характерной чертой которого являются повышение их экономико-экологической ответственности; усовершенствована методика определения технического уровня предприятий, на основе которой предложена оценка характеризующаяся направленностью на оценку их деятельности в области ресурсосбережения.

Предложения по консалтинговому обеспечению выбора отраслевых приоритетов ресурсосберегающей деятельности, направленных на повышение экономической, социальной и экологической эффективности; разработаны показатели разработанной системы оценки эффективности использования ресурсов во всей зерноперерабатывающей отрасли, соединяющий природные ресурсы, продукцию покупаемую на их основе и конечной стадии технологического процесса по ее переработке; метод определения экономико-экологической ситуации конкретных предприятий пищевой промышленности; экономико-математическая модель определения технического уровня предприятий по критериям ресурсосбережения.

Наиболее существенные научные результаты диссертационного исследования, выносимые на рассмотрение концептуальные решения создания гармоничной системы ресурсосберегающей деятельности, базирующиеся на оптимальном сочетании административных, экономических и рыночных инструментов; рекомендации по созданию отраслевых консалтинговых центров, оказывающих рыночные услуги, позволяющие обеспечить эффективное функционирование приоритетов природоохранной и ресурсосберегающей деятельности; система макро- и микроэкономического управления ресурсосбережения, ориентирующаяся на концепцию устойчивого развития и специфику деятельности предприятий; методологический и методический инструментарий определения экономико-экологической ситуации пищевых предприятий; экономико-математическая модель рейтинговой оценки технического уровня предприятий на основании интегрального обобщающего показателя с учетом экологических параметров.

Түйін: Мақалала заман талабына сай студенттерге сапалы білім беруде электрондық оқулықтарды сабақта пайдалану – оқығудың инновацион технологиясының бір түрі ретінде қарастыру және электронды оқулықтар студенттің білім сапасын бақылау жүйесін жақсарту жайында айтылған.

Түйінді сөздер: Ақпарат жүйелері индустриясы, қоғам мен білім беруді ақпараттандыру, ақпараттық және дәуір, педагогикалық технология, компьютерлік технология – компьютерлік өңдеу базасындағы сауаттылық, ақпараттық, телекоммуникациялық, электронды оқулық. Ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды игеру қазіргі заманда әрбір маман үшін қажетті шартқа айналды.

Оқытылатын предметтерді оқығудың жобалау әдісімен оқыту барысында ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мүмкіндіктері мен жетістіктерін пайдалану тьютор мен студент арасындағы қарым-қатынасты жақсарталады.

Бүгінгі таңда жоғары оқу орындары пәндерін компьютер көмегімен оқыту ең басты орын алады. Болып мамандарды ақпараттық қоғаммен қарым қатынасқа оқытып тәрбиелеуге жағдай жасайды. Елдерде технологияның дамуы, қоғамды парасаттандыру, жана білімді туындату, игеру қабілетімен де анықталады. Жеке адам мен бүкіл дүниежүзілік қоғамдастықтың өмір сүруі үшін жана жағдайларды қамтамасыз етуде жана технологиялардың кен көлемде қолданудың маңызы бар.

Қазақстан Республикасында білім жүйесін реформалауда, оны ұлттық модель құруға бағыттау барысында парадигмалардың ауысуы орындалады. Жоғары оқу орындарының әлемдік білім кеністігіне ену үдерісі педагогикалық технологияның жанару қажеттілігін тудырады. Үйлестіру үдерістерінің қарқынды дамуы, кәсіби және академиялық тәжірибелердің өсуі оқыту әдістерінің тиімділігін арттырады. Осыны жүзеге асыру үшін электрондық оқулықтар пайдалана білуімізді қажет етеді. Электрондық оқулықтар студенттің ойлау қабілетін, өзін-өзі реттеуді дамытуға өздігінен оқып үйренуге талпындырады.

Мысалы, ақпарат технологияларын нәтижелі үйрету, ақпарат коммуникация технологиялары мәртәбелі қөтеру, сұранысын туындыру-бүгінгі күннің маңызды мәселелерінің бірі. Компьютер оқу материалын беру мүмкіндігі кеңейтеді. Оқыту жүйесінің жан-жақтылығын көрсетеді.

Компьютермен оқығудың мақсағы білім деңгейлері жоғары дәрежелі болуына жағдай жасайды, студенттер ақпарат коммуникация технологияларына деген қызығуы, сабақ сапасы бұрынғыдан да арта түседі, диалогтық виртуалды байланыс кітаптағы берілген тапсырмалар арқылы дамытады.

Ертенгі күнімізге аттамас бұрын бүгінгі ұстаздың кім екендігіне баға беріп көрейік. Бүгінгі мұғалім қоғам қайраткері. Мұғалім – оқытушы, мұғалім – ұстаз, мұғалім – оқулық авторы, мұғалім – технолог, мұғалім – жаналықты дәріптеуші, таратушы.

Электрондық оқулықтарды сабақтарда пайдаланудың тиімділігі қазіргі заман - ғылыми және ақпараттық технологиялар заманы. Уақыт өткен сайын ақпараттардың таралуы да арта түсуде. Кейінгі кезде ақпараттар артуы мен компьютерлік технологиялардың жылдам дамуына байланысты компьютерлік технологиялармен белсенді түрде дамытып келеді.

Ақпараттық - коммуникациялық технология электронды есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электронды оқулықтарды, интерактивті құралдарды қолдануға, жұмыс істеуге, компьютерлік интерактивті оқыту бағдарламаларына негізделеді.

Заман талабына сай мамандардың жоғары жетістікке жетуіне компьютердегі жұмыстың маңызы зор болашағы қоғамның даму үрдісімен үнемі өсіп отыратын ақпарат көлемінің әр түрлі тегімен анықталады. Компьютерлік байланысты мамандықты игергендер үнемі білімін жетілдіріп, көш алдында болғаны жөн. Өйткені уақыт өткен сайын техниканың жанаруы мен бағдарламалардың дамуына сәйкес бағдарлама пакеттері ескіріп, жұмыстың тәсілі өзгеріп, білім жүйесінен тәжірибе алдындағы мамандарға сапалы білім беруде жана оқыту әдістеріне өзгеріс енгізу керек. инновациялық технологияны қолдану дайындық жұмыстарына көп уақытты керек етеді. Әрбір оқытушының ізденуді, шығармашылық жұмыс жасауды жақын шетелдердің озық тәжірибелерімен танысуды және оның күнделікті өмірде қолдануды қажет етеді.

Студенттерге білім беруде жана оқыту технологияларын қолдану, инновациялық бағытта жұмыс жасауды талабына сай талап етілуде. Қазіргі кезді электрондық WEB оқулықтың қандай екендігі туралы біртұтас Электрондық оқулық дегеніміз – мультимедиялық оқулық.

Электрондық оқулық пен оқығудың негізгі мақсаты: «Оқыту процесін үздіксіз және толық деңгейде сонымен қатар ақпараттық ізденіс қабілетін дамыту». Білім берудің кез келген саласында электрондық оқулықтар пайдалану студенттің танымдық белсенділігін арттырып, ойлау жүйесін қалыптастыруға шығармашылықпен істеуге жағдай жасайды.

Электрондық оқулықты пайдалану мұғалімнің де ғылыми-әдістемелік потенциалын дамытып, үстіндегі еңбегін жеңілдетеді. Оқығудың әр сатысында компьютерлік тесттер арқылы оқушыны жекелей графикалық бейнелеу, мәтіндері түрінде, мультимедиялық, бейне және дыбыс бөлімдерінің бағдарламасы алатын жаналықтарды іске асыруға көп көмегін тигізеді.

Электрондық оқулықтарды қарапайым оқулықтарға қарағанда пайдалану ыңғайлы және олар тексеру жүйесі бар. Осы электрондық оқулықтың артықшылығы болып табылады. Сондықтан, өзін – өзі студент және тьютор арасындағы байланысын алмастырады.

Электрондық оқулықтарды пайдалану оқушылардың, танымдық белсенділігін арттырып логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға шығармашылықпен еңбек етуіне жағдай жасайды.

Студент әр предмет бойынша оқу материалын көру арқылы қабылдауды қамтамасыз ететін сызбалар, фотосуреттерді көре алады, бағдарламалық және виртуалды әлемде, көркем бейнелерді көптеген бағдарламалық пакеттерді қарастыра алады.

Оқу материалын бірнеше рет көре алу мүмкіндігі студенттің жеке басының ерекшелігіне сай: біреулеріне өмір есте сақтап қалу үшін бірақ рет қарап шығу жеткілікті, екіншілеріне – материалды бірнеше рет қарап шығу қажет. Барлығы мүмкін, өйткені студент электронды оқулықпен жеке жұмыс жасайды.

Электронды оқулық – бұл студентке ғана емес, сонымен қатар тьюторға да көмек. Осы уақытқа дейінгі білім аласында тек мұғалімнің айтқандарын немесе оқулықты пайдалану қазіргі заман талабын қанағаттандырмайды. Қазіргі ақпараттандыру қоғамында интерактив оқулықтарды пайдаланбай алға жылжу мүмкін емес, электронды оқулықтың құрылымы сапалы жана деңгейде болуы тиіс.

Электрондық оқулық студенттің уақытын үнемдейді, оқу материалдарын іздеп отырмай, өтілген және ұмытып қалған материалдарын еске түсіруге ықпалы үлкен. Сондай-ақ электронды оқулықтарды сабақта пайдалану кезінде бірнеше студенттің бір уақытта машықтануын кеңейтіп, өз бетімен шығармашылық жұмыстар жасайды.

Әрбір студент таңдалған тақырып бойынша тапсырмалар орындап, тестілер шешіп, бағдарламалар және бағдарламалармен жұмыс жасауға дағдыланады. Мұғалім үшін электрондық оқулық бұл күнбе-күн дамытылып отыратын әдістемелік жүйе, оны әрбір тьютор өз педагогикалық тәжірибесіндегі материалдармен толықтыра отырып, әрбір пакет бағдарламалармен жетілдіре алады.

Мазмұны қиындау бір үлкен бағдарламаның модульдерімен танысқанда қосымша электронды оқулықтар элемент болып табылады. Интерактив оқытатын бағдарламалар уақыт масштабын өзгертуге және көріністерді өзгертуге жәй түрде қайталауға пайдалы. Электрондық оқулық таңдап алынған хабарды көшіруге мүмкіншілік туғызады.

Электронды оқулық арқылы түрлі суреттер, видеокөріністер, дыбыс және музыка тыңдатып көрсетуге болады. Тьютордың тақтаға жазып түсіндіргенінен әлдеқайда тиімді, әрі әсерлі. Менгерілуі қиын предметтерді оқытудың көмегімен студенттерге ұғындырса, жана тақырыпқа деген студенттің құштарлығы оянады деп ойлаймын.

Электронды оқулық – бұл дидактикалық әдіс-тәсілдер мен ақпараттық технологияны қолдануға негізделген әдістемелік жүйе. Электронды оқулықпен оқыту, мұғалімнің студентпен жеке жұмыс істегеніндей болады. Дәстүрлі оқыту кейбір студенттер түсінбей қалған материалды мұғалімнен қайталап сұрай беруге кейде қысылыады, сол себепті тақырыпты дұрыс қабылдай алмауына әкеп соғады. Ал электронды оқулықпен жеке жұмыс істеуінің арқасында тақырыпты бірнеше қайталап оқуына, тыңдауына, тіпті түсінбеген сөзді бөліп анықтама бөлімінен қарауға, сол түсіндірмесін білуіне көптен-көп көмегін тигізеді.

Электронды оқулықтар студенттің білім сапасын бақылау жүйесін өзгертуге мүмкіндік жасайды. Дәстүрлі оқыту әр оқушы тьютор тарапынан бақылау өте жиі болмай қалуы да кездеседі, ал электронды оқулықтың көмегімен оқыту үрдісінің әр этапын бақылай алады. Тіпті кейде тапсырманың дұрыс орындалуын ғана қалағалап қоймай, қате жасаған жағдайда оқулықтың тарауына, керекті тақырыбына немесе қажет ақпаратқа сілтемелер беріп отырады. Бұл үшін, біріншіден үлкен көмек, жеңілдіктер туғыса, екіншіден, сол материалды автоматты түрде бақылап, әділ бағалап беруге, студентке қажетіне қарай кеңес беруге, сол жайында барынша мәлімет алуға мүмкіндік жасайды.

Электронды оқулықта берілген мәтіндік материалдар белгілі бір қатынас жағдайларында қолданылатын материалдарды құрайды. Сұхбаттар көлемі жағынан шағын және жеңіл жатталады. Сонымен қатар берілген тақырып мәтіндегі сөйлемдер мен әңгімелерді микрофонның көмегімен компьютерге басып, өздері тыңдап, өзін-өзі тексеруге, қайта сөйлеуге, ойын жинақтауға көмектеседі.

Электронды оқулықтар студенттерге:

- білім деңгейін тереңдетуге;
- өз бетінше іздену қабілетін қалыптастыруға;
- ойларын дамытуға;
- өз ісіне талдау жасай алуға көмегін тигізеді.

Электронды оқулықты пайдалана отырып көрнекі түрде ақпарат ала алады. Заман талабына сай жас ақпаратқа сапалы білім беруде электрондық оқулықтарды сабаққа пайдалану – оқытудың жаңа технологиясының бір түрі ретінде қарастыруға болады. Оқу үрдісінде электронды оқулықты қолданудың маңызы өте зор. Ой өрісі дамыған, білімдік білім жүйесінен қалыспайтын жас маманға білім беру жолындағы ортақ міндетті өз мәнінде жүргізу үшін, бірнеше тәжірибе алмасып, кемшілік-жетістіктерді айтып отырсақ жұмысымыз өнімді болады деп ойлаймын.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

Құсайынов А.І. // Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі: Информатика және компьютерлік техника. 2002 ж.

Сельев А.Я. Сазонов Б.А. Лукьянов Б.А. // Персональный компьютер для всех. Хранение и обработка информации - Т.1 М. школа, 1991.

Субайтис Э.А. // Информационные сети и системы. Справочная книга. –М.: Финансы и статистика, 1996

Резюме

В научной статье описываются пути развития использования ИТ технологий в учебном процессе. Современные потребности в высококвалифицированных специалистах выдвигают определенные требования к их подготовке.

Summary

In a scientific paper describes the development of informational technology in the educational process

138.4.

ЭФФЕКТИВНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РЕСУРСОВ - ИСТОЧНИК ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ.

Авторы: А. Г., Ходжимухамедова Ш.И., Талипова Д.Н., Ташкентский институт ирригации и мелиорации, г.Ташкент.

Узбекистан

Финансовая устойчивость, предприятия, пищевая промышленность, кризис, ресурсосбережения.

Уровень и социально-экономические условия жизни населения, а также финансовая устойчивость предприятий и промышленности во многом определяются конкурентоспособностью отечественных продовольственных производств.